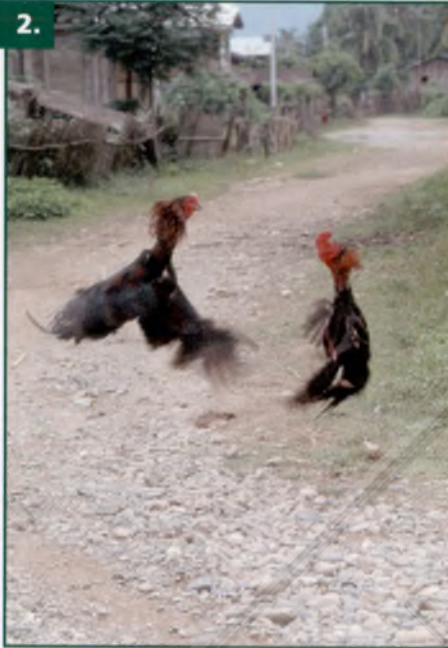

A háború természete 2.

A természetben látszólag állandó háború zajlik: fogak és szarvak csattognak, harci kiáltások harsannak, patakzik a vér. Erőszakos cselekményekről van itt szó, az emberiség gyilkos háborúival mégsem állíthatók párhuzamba. A zsákmányszerzés öldöklés, de nem agresszió, a területért vagy a nőstényért folyó versengés agresszió, de nem öldöklés. Az élővilágban folyó csaták egyedek harcai a saját érdekeikért; nincs, aki mást küldene a halálba maga helyett, és nem cél a fajtárs életének kioltása. Az ember azonban az állatvilágból kiemelkedve vetélytárs nélkül maradt. Új, halálos ellenséget keresett és talált hát magának: a másik embert.

Azt hiszem, abban mindenki egyetért velem, hogy aligha van szörnyesebb dolog a háborúnál. A fenti képen mellettem álló elefánt-matróna is mesélhetne erről, hiszen átélte a délszláv háború poklát, és csak szerencséjének köszönheti, hogy a gyújtógránátok előtt Magyarországra, Veszprémbe menekülhetett. Több száz állattársa nem volt ilyen szerencsés: zsiráfok, zebrák, antilopok, ragadozók pusztultak el méltatlanul. A példa nem egyedülálló, hiszen a háborúk az állatkerteket sem kímélik: ahol véres csaták dúlnak, ott aligha figyelnek oda az állatokra.

Az efféle állatkerti állattartásokat aztán hírül adja a sajtó – mint ahogyan ez legutóbb a Kabuli Állatkerttel is történt. Az állatvédők szervezetek joggal felháborodnak, pénzt gyűjtenek, és előbb-utóbb mégiscsak helyreáll a rend. Am azzal, hogy a természetben milyen ökológiai következménnyel járnak a harcok, szinte senki sem foglalkozik; legfeljebb akkor, ha a szembenálló felek különösen durva tettet követnek el, például víz alatti atomrobbantást hajtanak végre, netán napalmmal pusztítják ki a dzsungelt. Pedig minden háborúnak megvannak az áldozatai az állatok között is. Afganisztánban a ritka hópárducok és kék juhok élőhelyét bombázták, és harci gépek keresztetvették a világ egyik legfontosabb madár-vonulási útvonalát. Ugyanez történt az Öbölháború során is, s nem is olyan régen déli szomszédunknál úgyszintén. Nem csoda, hogy néhány sakál és fehérszélű denevér az állandó lövöldözések miatt átköltözött a sokkal nyugodtabb Magyarországra. Persze minden háborúnak megvannak nyertesei, még az állatok között is. Elszaporodnak a vérszívó rovarok, patkányok, egerek, esetleg dögevők. A lövedékek vájta mélyedések megtelnek vízzel, így eszményi béka- és göte-élőhelyül szolgálnak, az őrzött katonai területeken pedig – hacsak nincs éppen hadgyakorlat – békében élhetnek a legritkább állatok is. S ha már a háború szörnyűségénél tartok, nem kerülhetem meg a kérdést: vajon az állatok háborúznak-e egymással? Most még nem árnolom el! Kedves Olvasómnak, kérem, lapozzon tovább!

14. Az igazi vesztesek

Amikor bombák hullanak és gépfegyver kelepel, az árvák és özvegyek sírása közepette senki nem figyel oda az állatvilágra. Pedig az emberiség gyilkos háborúi a természetet sem hagyják érintetlenül: Vietnámban lágokban állt a dzsungel, Afganisztánban nemcsak a terroristákra, de a denevérekre is ráomlottak a felrobbantott barlangok, és míg az Arab-öbölben az emberek az olajért csatáztak, a tenger állatai az olaj ellen vívták élethalálharcukat. Magyarországra is érkeztek menekültek négy lábon, szárnyakon a délszláv háború idején.

Ember az állatban 30.

Sok kutató az emberi erőszakot, a gyilkosságot és a háborút mind a mai napig kizárólag a kultúra, a civilizáció káros mellékhatásaként könyveli el, kizártnak tartva azt, hogy ösztönvilágunk, „állati” örökségünk is meghúzódhat agresszív hajlamaink hátterében. Pedig legközelebbi rokonaink, a köztudatban mókás, vidám teremtként ismert majmok élete sem mentes az erőszakos cselekményektől. Bennük azonban többnyire felülkerekedik a gátlás, az élet kioltásának ősi tilalma. Vajon az ember miképpen engedhette ki a szellemet a palackból?

